

У підсумку слід зазначити, що окреслені питання торкаються мікро- і макроекономічного рівня, тому потребують вирішення у наступних дослідженнях науковців.

Джерела та література:

1. Карагод В. С. Теория и методология международной системы корпоративной социальной отчетности : монография / В. С. Карагод. – М. : Бух. учет, 2005. – 248 с. М. : Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 2004. – 463 с., ил. – Библиогр. : с. 295-342.
2. Бычковская Ленина. Проблемы и перспективы корпоративной социальной ответственности / Ленина Бычковская // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://reporter.zhitomir.info/?&task=detail&news=1942> - Загл. с экрана
3. Малик И. П. Развитие социальной ответственности бизнеса в Украине / И. П. Малик // Экон. простір. – 2008. – № 13. – С. 112-123.
4. Родіонов О. В. Формування концепції соціальної відповідальності підприємства / О. В. Родіонов // [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2009. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsunud/2009-6E/09rovsvp.htm> – Назва з екрана
5. Рогалин Я. Невозможно заниматься чем-то новым, инновационным, с рыбой кровью! / Я. Рогалин : [беседа А. Орлина с дир. Донец. благотворит. о-ва «Доброта» Я. Рогалиным] // Электрон. текстовые дан. – [Б. м., 2009]. – Режим доступа : <http://www.dobrota.donetsk.ua/articles/fond.doc> – Загл. с экрана.
6. Киш А. Социально ориентированный бизнес? А бюджет? / А. Киш // УК ТРТ "Лесная Венеция". - Saturday, 24 December 2011 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.trt-wv.com/index.php/articles-on-tourism/48-obshestvennoe-uchastie/1190-2011-12-24-04-52-47> – Загл. с экрана.
7. Янкевич А. П. Политическая власть и социально ориентированный бизнес в современном мире / А. П. Янкевич // [Электронный ресурс]. : Дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 Ярославль, 2005 204 с. РГБ ОД, 61:06-23/67. – Режим доступа: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/200377.html> - Загл. с экрана.
8. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект [Коллективная монография]. – Москва. – 2008. – 480 с. – С. 295, 303.
9. Глобальный договор ООН (ГД ООН) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.undp.ru/index.php?iso=RU&lid=2&pid=73> - Загл. с экрана.
10. Система отчетности GRI [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.globalreporting.org/languages/russian/Pages/default.aspx> - Загл. с экрана.
11. ISO 26000 - Руководство по социальной ответственности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/ISO_26000 - Загл. с экрана.
12. Конкурс социальных отчетов украинских компаний. – Режим доступа : <http://delo.ua/lifestyle/luchshie-socialnye-otchety-ukr-148309>. - Загл. с экрана.
13. Рейтинг самых социально ответственных компаний мира [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/business/companies/1436594-sostavlen-rejting-samyh-socialno-otvetstvennyh-kompanij-mira> - Загл. с экрана.
14. Корпоративная социальная ответственность «Киевстар» [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kyivstar.ua/ru/about/responsibility> - Загл. с экрана.

Берідзе Т.М.

УДК 311.1

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація. У статті розглянуто основні підходи до формування системи стратегічного управління підприємством; проаналізовано методи і моделі стратегічного аналізу; показана необхідність проведення ефективного моніторингу, як складової частини системи стратегічного управління; для забезпечення ефективного управління підприємством необхідно враховувати специфіку галузі.

Ключові слова: моніторинг, система стратегічного управління, інформаційне забезпечення.

Аннотация. В статье рассмотрены основные подходы к формированию системы стратегического управления предприятием; проанализированы методы и модели стратегического анализа; показана необходимость проведения эффективного мониторинга, как составной части системы стратегического управления; для обеспечения эффективного управления предприятием необходимо учитывать специфику отрасли.

Ключевые слова: мониторинг, система стратегического управления, информационное обеспечение.

Summary. The paper describes the main approaches to the formation of a strategic enterprise management analyzed the methods and models of strategic analysis, showing the need for effective monitoring, as part of a strategic management system, to ensure the effective management of the enterprise should take into account the specifics of the industry.

Existing management systems are not adapted to fundamentally solve new problems and management issues facing enterprises. Orientation modern enterprises to success is to use organizational methods and tools of strategic management. But most modern Ukrainian companies to date very little use models, methods and tools of strategic management.

Important role in the realization of this task is given to strategic management, particularly monitoring the financial and economic situation of the company, as it is one of the most effective methods of diagnosing economic activity. Analysis, prepared for the monitoring, allows for a comprehensive analysis and forecast of the enterprise and thus, get a real evaluation of the company.

Keywords: *monitoring, strategic management, information provision.*

Актуальність. Сучасний стан економіки характеризується високим рівнем динаміки і невизначеності зовнішнього середовища. Існуючі системи управління не адаптовані до вирішення принципово нових задач і управлінських проблем, що постають перед підприємствами. Орієнтація сучасних підприємств на успіх передбачає використання організаційних методів та інструментів стратегічного управління. Але більшість сучасних українських підприємств до сьогоднішнього часу досить мало використовують моделі, методи і інструменти стратегічного управління. Постановка проблеми. Аналіз джерел показує, що в наш час немає єдності у визначенні поняття стратегічного управління. Як зазначають ряд дослідників стратегічне управління оперує конструкціями, котрі можуть бути охарактеризовані як концептуальне представлення проблеми, що вирішується з опором на теорію. Стратегічне управління орієнтовано, перш за все, на розробку практичних рекомендацій, використовуючи при цьому не лише власні моделі і інструментальні розробки, а і досягнення інших наук [1, с. 207, 2, с. 110-115, 3, с. 182].

Інші економісти підкреслюють необхідність посилення ролі людського фактору у сфері прийняття стратегічних рішень, пропонуючи визначати стратегічне управління як «програмний спосіб мислення і управління, забезпечений узгодженням цілей, можливостей підприємства та інтересів працівників», особливу увагу, приділяють питання підвищення мотивації усіх працівників у виконанні місії підприємства [4, 5, 6]. Сучасний стан розвитку підприємств вимагає якісного інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень. Одним із елементів інформаційного забезпечення управління підприємством, зокрема може бути створення систем моніторингу і відповідної інформаційної бази, яка забезпечить управління повною, об'єктивною і актуальною інформацією для компетентного всебічно зваженого підходу до підготовки і прийняття рішень.

Мета статті. дослідження методологічних аспектів формування організаційно-економічних методів системи стратегічного управління підприємством.

Викладання основного матеріалу. Прискорення змін навколишнього середовища, поява нових потреб та зміна позицій споживача, поява нових можливостей в бізнесі, розвиток інформаційних мереж, доступність сучасних технологій, зміна ролі людських ресурсів та інші причини призвели до зростання значення розробки нових методів стратегії розвитку підприємства. Стратегія являє собою набір правил, якими керується підприємство при прийнятті управлінських рішень, щоб забезпечити досягнення місії і господарських цілей підприємства [6]. Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємств різноманітних видів підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності, ефективних форм господарювання і управління виробництвом. Важлива роль в реалізації цієї задачі відводиться стратегічному управлінню, особливо моніторингу фінансово-економічного стану підприємства, так як він є одним із найбільш ефективних методів діагностики економічної діяльності підприємства. Аналітичні матеріали, що готуються в процесі моніторингу, дозволяють здійснити комплексний аналіз і прогноз стану підприємства з тим самим, отримати реальну оцінку можливостей підприємства.

Спостереження за підприємствами проводиться різноманітними державними структурами, інститутами і центрами досліджень дозволяють отримати в основному статистичні дані, аналітичні результати, котрі характеризують найбільш важливі кон'юнктурні показники, і не показують повну інформацію, що дозволить оцінити фінансовий стан досліджуваних підприємств. Тобто, моніторинг, що проводиться цими організаціями, не передбачає спостереження і аналіз фінансових показників, котрі є індикаторами стійкого фінансового стану промислових підприємств.

В Росії задача проведення моніторингу на промислових підприємствах, з ціллю аналізу і оцінки фінансового стану, вперше була покладена на Федеральне управління. Основною метою діяльності даної організації було проведення попереднього аналізу фінансового стану підприємства. В основному діяльність даної організації була направлена на прискорену приватизацію державних підприємств. Спостереження за підприємством по трьох критеріям (коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними коштами, коефіцієнт платоспроможності) виявилось недостатньо результативним, так як по трьох показниках неможливо повно та об'єктивно оцінити стан підприємства. До того ж практика показала повну неспроможність критеріїв, вибраних показників. Потрібен був більш поглиблений, комплексний аналіз діяльності підприємства на основі додаткової інформації. До того ж, в даній методиці не враховувались галузеві особливості підприємств.

Пізніше моніторинг проводився за допомогою річної та квартальної бухгалтерської звітності. На основі отриманих даних формувалися форми фінансової звітності. Таким чином, були виявлені показники, що характеризували стан платоспроможності підприємства [6, с. 21-24].

У Франції до 90-тих років використовувались методи управлінського обліку та контролю. Але пізніше деякі вчені почали стверджувати, що критерії (показники) якості роботи фірми повинні, перш з все, гарантувати послідовність дій і їх відповідність стратегічним цілям. Таким чином, була розроблена концепція АВМ яка є ефективним інструментом управління витратами і прийняття рішень, за допомогою якого увага концентрується на виробничих процесах. Інша концепція у Франції отримала назву OVAR. Суть даної концепції полягає в послідовності певних цільових і функціональних показників, що позначають OVA, спочатку на найвищому рівні управління для всієї фірми, а потім показників відповідальності для

менеджерів більш низького рівня, тобто для керівників структурних і господарських підрозділів. Французька модель має велике число індикаторів, є закритою, так як орієнтована виключно на менеджерів та персонал, тобто внутрішніх користувачів. Дана модель дозволяє найкращим чином інформувати менеджерів про стан внутрішніх процесів і зовнішнього середовища, в якому функціонує підприємство. В моделі використовується дві категорії показників – цільові і функціональні. Перші відображають стратегічні цілі компанії, а другі є діючими факторами їх досягнення. При цьому визначається мінімальний набір функціональних ключових показників, що впливають на досягнення цільових показників. Даний набір постійно корегується, склад його може змінюватися в залежності від вибраної стратегії. В США багатьма топ-менеджерами використовується система моніторингу стану бізнесу, іноді називається системою моніторингу господарської діяльності. Цей термін означає систему доступу у режимі реальної часу до основних показників результативності бізнесу, що створюється з ціллю прискорення і підвищення ефективності ділових операцій, що проводяться підприємством. В 1990 році була представлена модель «Піраміда ефективності». Основною концепцією даної моделі є зв'язок клієнто-орієнтованої корпоративної стратегії з фінансовими показниками, доповненими декількома ключовими якісними (не фінансовими) показниками. Піраміда ефективності на чотирьох різноманітних ступенях показує структуру підприємства, котра забезпечує двосторонні комунікації і необхідну для прийняття рішень на різноманітних рівнях управління. Цілі і показники пов'язують стратегію підприємства з його оперативною діяльністю.

Багато зарубіжних компаній використовують у якості реальної технології збалансовану систему показників. Основна мета розробки системи збалансованих показників – скласти єдину взаємопов'язану систему, котра буде відображати стан підприємства, його сильні та слабкі сторони і засновану на ключових фінансових і не фінансових індикаторах.

Кажучи про можливість використання моделей спостереження за ефективністю бізнесу на українських підприємствах, важливо врахувати, що Україна має свої специфічні умови господарювання. Безпосереднє перенесення у практику українського господарювання теорії і методології зарубіжного стратегічного управління промисловими підприємствами, без врахування специфіки вітчизняного реформування є досить проблематичним. Апробований в умовах розвинутого ринка інструментарій безпосередньо не може бути використаний хоча б тому, що для його застосування потрібен відповідний рівень розвитку ринкової інфраструктури [6, с. 31-33].

В наш час фінансово-орієнтовані методики управління розвиваються, орієнтуючись на багатомірну (комплексну) оцінку. Сучасному управлінському аналізу відводиться значно більша масштабна роль, ніж зміни фінансових показників і пропорцій або відстеження тенденцій та їх змін. Це дає підстави стверджувати про те, що в останній час формується нова аналітична культура, що не обмежується лише оцінкою традиційних фінансових показників. Сучасні методики стратегічного аналізу підприємства основною метою мають об'єднання більшості існуючих сьогодні систем показників в різних сферах діяльності на всіх організаційних рівнях. Адаптація і застосування цих моделей є одною із найважливіших задач у стратегічному плануванні розвитку підприємства, оцінки ефективності діяльності підрозділів і підвищення мотивації співробітників на досягнення стратегічних цілей. Різноманітні варіації систем управління на основі показників на сьогоднішній час активно застосовуються на підприємствах і обговорюються в періодичній пресі, присвячені тематиці стратегічного управління підприємством.

Для запровадження стратегічного управління на підприємствах важливо також врахувати специфіку галузі. Враховуючи всі особливості промисловості важливо використовувати економічний моніторинг в процесі стратегічного управління в якості системи неперервного збору, оцінки і вивчення економічної інформації господарюючого суб'єкта на всіх стадіях розширеного виробництва. Це допоможе виявити слабкі місця в фінансово-господарській діяльності підприємств для подальшої розробки індикаторів економічного моніторингу [7].

Висновки. Таким чином, основою системи організаційно-економічного стратегічного управління у промисловості може складати концепція стійкого розвитку у відповідності з якою проводиться оцінка ефективності не лише з економічної, але і з соціальної точки зору. Для цього на систематичній основі підприємство повинно проводити комплексний аналіз ефективності, а також установлювати стратегічні цілі і оцінювати їх досягнення в областях стійкого розвитку: економічному і соціальному. Для створення механізму ефективного моніторингу, а отже і стратегічного управління складною виробничо-економічною системою важливо комплексно досліджувати процес її функціонування з урахуванням можливих зовнішніх і внутрішніх змін.

Джерела та література:

1. Гагаринская Г. П. Менеджмент : стратегия выживания организации : [монография] / Галина Павловна Гагаринская. – Самара : Самар. Дом печати, 1996. – 207 с.
2. Закс С. Стратегия и экономика / Закс С. – Проблемы теории и практики управления. – 1996. – №4. – с. 110–115.
3. Отварухина Н. С. Стратегия экономического роста в условиях рынка : [монография] / Отварухина Нина Сергеевна. – Владивосток : Дальневосточный университет, 1996. – 183с.
4. Райан Б. «Стратегічний облік для керівника» [монографія] / ЮНИТИ, 1998. – 616 с.
5. Масалитина Е. С. Экономический мониторинг в стратегическом управлении предприятием дис. канд. экон. наук 08.00.05 / Масалитина Елена Сергеевна. – Хабаровск. – 2007. – 182 с.

6. Фасхiev. А. А. Судьба стратегического менеджмента и риск-менеджмент / Фасхiev А. А. Менеджмент в России и за рубежом. - 2009. - N 1. - С. 33-39 : [електроний ресурс] / Режим доступу : <http://www.beintrend.ru>
7. Масляк П. О. Географія України - Промисловість України : підруч. [для 8-9 класів середньої школи] / Масляк П. О., Шищенко П. Г. – К. : Зодіак-ЕКО, 1996. – 432 с.

Мітеллаєва К.О.

УДК 332:657.01

РЕГІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

***Анотація.** В статті визначено місце регіональної транспортної системи в економічному та соціальному розвитку регіону. Проведено аналіз впливу окремих елементів регіональної транспортної системи на економіку регіону. Визначено вплив якості дорожньо-транспортних умов на зростання валового національного продукту та скорочення витрат бюджету.*

***Ключові слова:** транспорт, регіон, регіональна транспортна система, соціально-економічний розвиток.*

***Аннотация.** В статье определено место региональной транспортной системы в экономическом и социальном развитии региона. Проведен анализ влияния отдельных элементов региональной транспортной системы на экономику региона. Определено влияние качества дорожно-транспортных условий на увеличение валового национального продукта и сокращение затрат бюджета.*

***Ключевые слова:** транспорт, регион, региональная транспортная система, социально-экономическое развитие.*

***Summary.** The transport arrangement of the region in the contemporary management conditions has become one of the most priority spheres for manifestation of common interests and for apposition of efforts both for economic entities and executive authorities at all the levels. Therefore, the comprehensive studies of the state, lines of development and effectiveness increase of the regional transport system, as a factor of the socio-economic development of the region takes on special significance.*

Transport includes all the processes, by which society takes possession of the ambient space. The heterogeneity of habitat, the variety of its parts causes the genetic increasing of the role of transportation in society. Transport provides an uninterrupted familiarization of the space and in this sense it is the beginning, that forms a system of this familiarization, that interacts with natural and artificial systems. A great amount of scientists dedicated their works to the influence of transport on individual areas of social development and cost effectiveness. But there are still the questions of the influence of transport system on socio-economic development of individual regions, taking into account the particular features and the level of its development, that have to be examined in future.

The aim of this article is to determine the role of the transport system in socio-economic development of the region, the ground of factors, that have an influence on individual elements of transport system on the region's economy and the detection of the correlation of influence on economic and social factors.

In the article the place of regional transport system in the economic and social development of the region is determined. The analysis of the impact of individual elements of regional transport system on the region's economy is carried out. The influence of the quality of traffic conditions on the growth of gross domestic product and cut down of expenses of the budget is determined.

***Keywords:** transportation, region, regional transport system, socio-economic development.*

Постановка проблеми. Транспорт включає в себе всі процеси, за допомогою яких суспільство опанує навколишній простір. Неоднорідність середовища проживання, різноманіття станів його частин обумовлюють генетичне зростання ролі транспорту в житті суспільства. Транспорт забезпечує безперервність освоєння простору і в цьому сенсі є системоутворюючим початком такого освоєння, взаємодіючи з природними та штучними системами.

Впливу транспорту на окремі напрямки соціального розвитку та економічну ефективність присвячені роботи Ю. Задворного, О. Сугонятко, О. Пікулік, Н. Димченко, С. Трофимова. Але потребують подальшого розгляду питання впливу транспортної системи на соціально-економічний розвиток окремих регіонів з урахуванням особливостей та рівня їх розвитку. Метою даної статті є визначення ролі транспортної системи в соціально-економічному розвитку регіону, обґрунтування факторів впливу окремих елементів транспортної системи на економіку регіону та виявлення взаємозв'язку факторів економічного та соціального впливу.

Основні результати дослідження. Поєднуючи в одне ціле всі галузі народного господарства і економічні райони, єдина транспортна система як на державному, так і на територіальному рівнях створює можливість широкого суспільно - територіального розподілу і кооперації виробництва, сприяє зближенню міста і села, більш повного використання трудових ресурсів. У зв'язку з цим всі держави світу як пріоритетне завдання розвитку визначають створення та підтримку в постійному працездатному стані транспортної інфраструктури, виділяють для цих цілей великі капітальні вкладення, вважаючи їх стратегічними інвестиціями.

Економічний регіон характеризується взаємозалежними рисами – спеціалізацією і комплексним розвитком. Рациональне співвідношення зазначених функцій визначає економічну ефективність господарства. У більш широкому трактуванні регіональна транспортна система, будучи складовою